

22 יולי 2021

לכבוד
עו"ד שלומי ברנע-פרגו
יועצת משפטית
משרד ראש הממשלה

שלום רב,

הנדון: פסק הדין בעע"מ 1417/19 התנועה לחופש המידע נ' משרד ראש הממשלה ואח'

1. ביום 11 ביולי 2021, ניתן פסק הדין בהליך שבכותרת, שדן בסוגיית שקיפות הוצאות מעון ראש הממשלה. ההליך, כידוע, ארך שנים מספר, ועסק בחשבוניות ספציפיות משנת 2014 וכן בהוצאות המעון לשנת 2015. בהכרעתו של בית המשפט העליון יש כדי ליצור סטנדרט באשר לשקיפות הנדרשת בהקשר להוצאות מעון ראש הממשלה – הן במבט צופה פני עתיד והן בנוגע לשנים שלגביהן לא פורסם כל מידע.
 2. במסגרת פסק הדין נקבע כי על משרד ראש הממשלה להעביר למערערת, התנועה לחופש המידע, בתוך 90 ימים, שניים:
 - א. טבלה מפורטת הנוגעת להוצאות מעון ראש הממשלה לשנת 2015, וזאת בפירוט שנמסר בנוגע להוצאות 2014 (הטבלה שנמסרה בשנת 2014, מצורפת לנוחיותך). יובהר כי מצופה כי הטבלה תועבר בפורמט פתוח (אקסל), ולא באופן סרוק.
 - ב. חשבוניות ספציפיות, שהיו במחלוקת בין הממונה על חופש המידע במשרד ראש הממשלה לבין בנימין נתניהו ושביגין אלו הוגשה העתירה של מר נתניהו נ' משרד ראש הממשלה והתנועה לחופש המידע, שעל תוצאתה עתרה התנועה לחופש המידע, במסגרת ההליך שבכותרת (ההליך הראשוני: עת"ם 62131-09-16 נתניהו נ' משרד ראש הממשלה ואח').
 3. במסגרת פסק דינו דן בית המשפט העליון גם בהיבטים מהותיים אחרים הנוגעים לאופן שמירת המידע במשרד ראש הממשלה, וכן בנוגע לאופן חישוב הזמן לבחינת חשבוניות. אמנם בית המשפט העליון בחר שלא להתערב, מהטעם שאין זו דרכה של ערכאת ערעור להתערב בקביעות שבעובדה, ולא מטעמים מהותיים, אך אמירותיהם של סגן הנשיאה (בדימו) חנן מלצר וכן של השופט ג'ורג' קרא שהצטרף לעמדתו, היו נחרצות והעידו יותר מכל על כך שבשלה העת שבה משרד ראש הממשלה יפעל לשמירת מידע באמצעים טכנולוגיים התואמים את העידן שבו אנו נמצאים.
 4. אין זו הפעם הראשונה שקביעות מעין אלה נאמרו בפסיקה. כך, למשל, עוד בשנת 2013 בפרשת ג'ולאני, נאמרו דברים ברוח זו, וזאת מפי שופטת בית המשפט העליון, דפנה ברק-ארז:

"לא לעד תוכלנה הרשויות להישמע בטענה כי המידע שברשותן אינו ממוחשב, ומטעם זה, קשה להפיקו ולהציגו בפני מי שנדרשים לו". (עע"מ 1786/12 ג'ולאני נ' המשרד לביטחון פנים, פ"ד סו(3) 362, פס" 33 (2013).
- והרי גם עתה, אף שחלפו שנים מספר, שוב נדרש בית המשפט העליון להעיר לרשות המנהלית, היא משרד ראש הממשלה, על אופן בו היא שומרת ומנהלת מידע, בציינו את הדברים הבאים:
- "יתרה מכך, מצופה מהרשות המינהלית כי על פני ציר הזמן היא תתייעל בארכוב המידע באופן ממוחשב באופן שיאפשר סריקה ואחזור וכן בטיפול בבקשות מעין אלה, כך שבשנים הבאות הדבר משך הטיפול בבקשות שכאלו אף יוכל להתקצר".
- (עע"מ 1417/19 התנועה לחופש המידע נ' משרד ראש הממשלה, פס" 56 לפסק דינו של סגן הנשיאה מלצר (אר"ש 11.7.2021).

התנועה לחופש המידע (ע"ר)

الحركة لحرية المعلومات

The Movement for Freedom of Information

5. עוד נקבע, בדאגה יש לומר, כי עצם האפשרות לסרב נוכח הקצאת משאבים בלתי-סבירה, בהתאם לסעיף 18(1) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, עשויה ליצור תמריץ שלילי שבו רשויות תמנענה מלהתקדם טכנולוגית, וכמובן שמצב דברים זה לא יכול להתקיים והוא נוגד את האינטרס הציבורי. וטוב להביא את הדברים ככתובם והאלו מדברים בעד עצמם:

"דחיית הבקשה לחופש מידע בנימוק של הקצאת משאבים בלתי סבירה עלולה גם ליצור מערך תמריצים שלילי ושגוי עבור רשויות המינהל. המשיבים בענייננו נסמכו, בין היתר, על טענה טכנית, לפיה רק חלק קטן מהחשבונות סרוק באופן מלא ובסריקה מיטבית, וכי יש צורך לאתר אותן פיזית בארכיב. קבלה ללא סייג של טענות מסוג זה עלולה למעשה לתמרץ את הרשות שלא ליעל את אופן ניהול המידע שלה, את סריקתו, ואת אופן הטיפול בבקשות חופש מידע בכלל. כך, ככל שישמרו מסמכים רבים יותר שאינם סרוקים, או שאינם סרוקים באופן מיטבי, או ככל שמאמץ מציאתם בארכיב יארך זמן רב יותר, תיטה הרשות המינהלית לסרב לבקשות חופש מידע, בנימוק לפיו הקצאת המשאבים לצורך כך הינה בלתי סבירה". (שם).

ובהמשך, התייחס לאותה הנקודה גם השופט ג'ורג' קרא, בקבעו את הדברים הבאים:

"הדעת אינה נוחה מכך שרשות מינהלית אינה פועלת באופן יעיל, כמו סריקה וקיטלוג ממוחשבים של חשבונות ההוצאות, שכן הדבר דרוש גם לצורך פיקוח עצמי של עמידה בנהלים. כמו כן, עקרון המידתיות מחייב כאמור כי בעת התייחסותה של הרשות המינהלית להקצאת המשאבים הנדרשת לשם מסירת המידע, תשיב תשובה שהיא יעל הספקטרום, ולא רק 'הכל או כלום'". (שם, פס' 5 לפסק דינו של השופט קרא).

6. יצוין עוד כי בנוגע לקביעתו של השופט קרא בהקשר לכך שסריקה וקטלוג נדרשים גם "לצורך פיקוח עצמי של עמידה בנהלים", נקבע בבית המשפט המחוזי, בעבר, בפרשת קרן דולב, כי מקרים שבהם מידע דרוש לצורך ביצוע עבודה שוטפת, לא ניתן יהיה לטעון להקצאת משאבים בלתי-סבירה. וכפי שקבעה זאת נשיאת בית המשפט המחוזי דאז מוסיה ארד:

"כאשר התנהלות תקינה של הרשות הציבורית מחייבת את קיום המידע במתכונת המבוקשת, והמידע אמור באופן סביר ורגיל להימצא בידה, לא ניתן לפטור את הרשות הציבורית מלהתיר את העיון במידע בטענה שהמידע איננו מצוי אצלה במתכונת המבוקשת או שהדבר מצריך משאבים בלתי סבירים. כפי שטוענת העותרת, אין הנציבה יכולה להישמע בטענה כי ביצוע תפקידה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה. אך מובן הוא כי כל מסירת מידע לציבור מצריכה משאבים וחובתה של הרשות הציבורית להקצות את המשאבים הדרושים ולאפשר את העיון במידע המתבקש. רק הקצאת משאבים בלתי סבירה עשויה לפטור את הרשות מחובתה לאפשר עיון במידע שברשותה, שאם לא כן, עלולה טענה זו לשמש את הרשות כל אימת שמסיבה זו או אחרת, אין היא מעוניינת בגילוי המידע או בטרחה הכרוכה בכך". (עת"ם 900/07 קרן דולב לצדק רפואי נ' נציבות הקבילות לפי חוק ביטוח בריאות לאומי (נבו) 2.11.2008).

7. אנו מבקשים ומצפים כי המשרד יפעל לפרסום יזום של התקשרויות מעון ראש הממשלה בפרט וכן התקשרויות משרד ראש הממשלה בכלל, ללא כל צורך של בקשות מידע או פנייה לערכאות משפטיות, וכן כי תפעלו לשמירה יעילה של מידע על מנת שניתן יהיה לקבל מידע באופן פשוט, מהיר ויעיל ככל שניתן.

התנועה לחופש המידע (ע"ד)

الحركة لحرية المعلومات

The Movement for Freedom of Information

8. כפי שצוין לעיל, בטווח הזמן המיידני אנו מבקשים לקבל את החשבוניות שנדרשתם למסור במסגרת פסק הדין וכמובן שאת הטבלה האמורה (בנוגע לאלה, ניתנו למשרדכם 90 ימים). בהמשך, נעמוד, בהתאם לפסק הדין, על קבלת טבלאות זהות גם בנוגע לשנים העוקבות, באופן שיאפשר דגימתן של חשבוניות בהמשך.
9. כמו כן, ככל שתמצאו בכך, נשמח להיות מעורבים בשיח שמטרתו קידום מדיניות שקיפות במשרד ראש הממשלה, שכן אנו מאמינים בלב שלם כי משרדכם צריך להוות מגדלור של שקיפות אשר יהווה דוגמה ליתר משרדי הממשלה, יחידות הסמך וכלל הרשויות בישראל.
10. נודה להתייחסותכם.

בתודה בברכה,

אור סדן, עו"ד

רחלי אדרי, עו"ד
מנכ"לית התנועה לחופש המידע